EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 05 20
COM(2020) 507 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2020 m. Airijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Airijos stabilumo programos

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2020 m. Airijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Airijos stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo[1], ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija priėmė metinę tvaraus augimo strategiją, kuria pradedamas 2020 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Airija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos;

(2) 2020 m. vasario 26 d. paskelbta 2020 m. Airijai skirta ataskaita[3]. Joje įvertinta Airijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2019 m. liepos 9 d.[4] Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas, ir Airijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2020 m. vasario

[1] OL L 209, 1997 8 2, p. 1.
[2] OL L 306, 2011 11 23, p. 25.
[3] SWD(2020) 506 *final*.
[4] OL C 301, 2019 9 5, p. 117.

26 d. Atlikusi analizę Komisija padarė išvadą, kad Airijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Disbalansas visų pirma susijęs su didele susikaupusia valstybės skola, privačiojo sektoriaus skola ir grynaisiais išorės įsipareigojimais;

(3) 2020 m. kovo 11 d. Pasaulio sveikatos organizacija COVID-19 protrūkį oficialiai paskelbė pasauline pandemija. Dėl pandemijos piliečiai, visuomenė ir ekonomika pateko į ekstremalią didelio pavojaus visuomenės sveikatai situaciją. Ji kelia didžiulį spaudimą nacionalinėms sveikatos sistemoms, trikdo pasaulines tiekimo grandines, kelia finansų rinkų nestabilumą, lemia vartotojų paklausos sukrėtimus ir neigiamai veikia įvairius sektorius. Ji kelia grėsmę žmonių darbo vietoms, jų pajamoms ir įmonių verslui. Jos sukeltas didelis ekonominis sukrėtimas jau turi skaudžių pasekmių Europos Sąjungoje. 2020 m. kovo 13 d. Komisija priėmė komunikatą[5], kuriuo raginama užtikrinti suderintą ekonominį atsaką į krizę, įtraukiant visus nacionalinio ir Sąjungos lygmens suinteresuotuosius subjektus;

(4) kelios valstybės narės paskelbė nepaprastąją padėtį arba ėmėsi neatidėliotinų priemonių. Visos neatidėliotinos priemonės turėtų būti griežtai proporcingos, būtinos, ribotos trukmės ir atitikti Europos bei tarptautinius standartus. Joms turėtų būti taikoma demokratinė priežiūra ir nepriklausoma teisminė peržiūra;

(5) 2020 m. kovo 20 d. Komisija priėmė komunikatą dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo[6]. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą išlygą sudaromos palankesnės sąlygos koordinuoti biudžeto politiką esant dideliam ekonomikos nuosmukiui. Komunikate Komisija pritarė Tarybos nuomonei, kad, atsižvelgiant į numatomą didelį ekonomikos nuosmukį dėl COVID-19 protrūkio, dabartinės sąlygos leidžia pradėti taikyti šią išlygą. 2020 m. kovo 23 d. valstybių narių finansų ministrai pritarė Komisijos vertinimui. Pradėjus taikyti bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą leidžiama laikinai nukrypti nuo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutiniu laikotarpiu. Kalbant apie korekcinę dalį, Taryba taip pat gali, remdamasi Komisijos rekomendacija, priimti patikslintą fiskalinę trajektoriją. Taikant bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą Stabilumo ir augimo pakto procedūros nestabdomos. Ji suteikia galimybę valstybėms narėms nukrypti nuo paprastai taikomų biudžetinių reikalavimų, o Komisijai ir Tarybai – imtis būtinų politikos koordinavimo priemonių laikantis Pakto;

(6) siekiant apriboti ir kontroliuoti pandemijos plitimą, padidinti nacionalinių sveikatos sistemų atsparumą, verslui bei namų ūkiams teikiamos paramos priemonėmis sušvelninti socioekonominius padarinius ir užtikrinti adekvačias sveikatos ir saugos sąlygas darbo vietoje, kad būtų galima atnaujinti ekonominę veiklą, reikia nuolatinių veiksmų. Kad paremtų valstybių narių pastangas tose srityse, ES turėtų visapusiškai išnaudoti įvairias turimas priemones. Be to, valstybės narės ir Sąjunga turėtų bendradarbiaudamos rengti priemones, kurios yra būtinos, kad galėtume grįžti prie įprasto savo visuomenės ir ekonomikos funkcionavimo ir tvaraus augimo, įtraukdamos, *inter alia*, žaliąją pertvarką bei skaitmeninę transformaciją ir naudodamosi visa krizės metu įgyta patirtimi;

(7) dėl COVID-19 krizės išryškėjo bendrosios rinkos gebėjimas lanksčiai prisitaikyti prie išskirtinių aplinkybių. Vis dėlto siekiant užtikrinti greitą ir sklandų perėjimą prie

[5] COM(2020) 112 *final*.
[6] COM(2020) 123 *final*.

atsigavimo etapo ir laisvo prekių, paslaugų bei darbuotojų judėjimo, išskirtines priemones, neleidžiančias įprastai veikti bendrajai rinkai, būtina panaikinti, kai tik jos bus nebebūtinos. Dabartinė krizė parodė, kad sveikatos sektoriuje reikia pasirengimo krizėms planų, visų pirma apimančių geresnes pirkimo strategijas, diversifikuotas tiekimo grandines ir strateginius būtiniausių prekių rezervus. Jie yra esminiai platesnių pasirengimo krizėms planų rengimo elementai;

(8) kad visus nenaudojamus Europos struktūrinių ir investicijų fondų išteklius valstybės narės galėtų sutelkti išskirtiniam COVID-19 pandemijos poveikiui švelninti, Sąjungos teisės aktų leidėjas jau priėmė atitinkamų teisės aktų pakeitimus[7]. Tais pakeitimais bus suteikta papildomų lankstumo galimybių ir nustatytos supaprastintos ir racionalizuotos procedūros. Siekiant sumažinti pinigų srautų sunkumus, valstybėms narėms taip pat suteikta galimybė 2020–2021 finansiniais metais pasinaudoti 100 % bendru finansavimu iš Sąjungos biudžeto. Airija raginama visapusiškai pasinaudoti šiomis galimybėmis, kad padėtų asmenims ir sektoriams, kuriuos šie iššūkiai paveikė labiausiai;

(9) dėl skirtingų specializacijos modelių tikėtina, kad skirtinguose regionuose socioekonominiai pandemijos padariniai bus nevienodi. Todėl kyla didelė rizika, kad skirtumai tarp Airijos regionų didės. Atsižvelgiant į riziką, kad laikinai sutriks valstybių narių tarpusavio konvergencijos procesas, dabartinėmis aplinkybėmis reikia tikslinių atsakomųjų politikos priemonių;

(10) 2020 m. balandžio 21 d. Airija pateikė 2020 m. nacionalinę reformų programą, o 2020 m. balandžio 30 d. – 2020 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos kartu;

(11) šiuo metu Airijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė;

(12) 2020 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato nominaliojo balanso pablogėjimą nuo 0,4 % BVP pertekliaus 2019 m. iki 7,4 % BVP deficito 2020 m. Numatoma, kad 2021 m. deficitas sumažės iki 4,1 % BVP. 2020 m. stabilumo programoje numatoma, kad iki 58,8 % BVP 2019 m. sumažėjęs valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2020 m. išaugs iki 69,1 %. Makroekonominę ir fiskalinę perspektyvą veikia didelis neapibrėžtumas dėl COVID-19 pandemijos;

(13) reaguodama į COVID-19 pandemiją ir laikydamasi suderinto Sąjungos požiūrio, Airija ėmėsi biudžetinių priemonių, kad padidintų sveikatos sistemos pajėgumą, suvaldytų pandemiją ir suteiktų pagalbą labiausiai nukentėjusiems asmenims ir sektoriams. Pagal 2020 m. stabilumo programą tos biudžetinės priemonės sudarė apie 2,0 % BVP. Jos apima užimtumo rėmimo ir paramos nedarbo atveju priemones dvylikos savaičių laikotarpiu (maždaug 1,4 % BVP) ir papildomas išlaidas sveikatos priežiūros sistemos pajėgumui ir prieinamumui didinti (maždaug 0,6 % BVP). Be to, Airija paskelbė apie priemones, kurios, nors ir nedaro tiesioginio poveikio biudžetui, padės palaikyti

[7] 2020 m. kovo 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/460, kuriuo dėl konkrečių priemonių investicijoms į valstybių narių sveikatos priežiūros sistemas ir kitus jų ekonomikos sektorius sutelkti reaguojant į COVID-19 protrūkį iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 508/2014 (Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyva) (OL L 99, 2020 3 31, p. 5) ir 2020 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/558, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013 ir (ES) Nr. 1303/2013, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis, kuriomis sudaromos išskirtinės lanksčios sąlygos naudoti Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšas reaguojant į COVID-19 protrūkį (OL L 130, 2020 4 24, p. 1).

įmonių likvidumą; 2020 m. stabilumo programoje įvertinta, kad jos sudarys maždaug 0,3 % BVP. Šios priemonės apima kredito garantijas ir įvairias paskolų schemas, palūkanų ir baudų už tam tikrus pavėluotus darbdavių mokėjimus sustabdymą, skolų išieškojimo veiklos sustabdymą ir verslo paskolų mokėjimo atostogas iki trijų mėnesių. 2020 m. gegužės 2 d. vyriausybė paskelbė apie naują įmonėms skirtų skolos ir nuosavo kapitalo rėmimo priemonių, sudarančių maždaug 2 % BVP, rinkinį, kuris nebuvo įtrauktas nei į 2020 m. stabilumo programą, nei į Komisijos prognozę. Apskritai priemonės, kurių ėmėsi Airija, atitinka Komisijos komunikate dėl suderinto ekonominio atsako į COVID-19 protrūkį išdėstytas gaires. Visiškas tų priemonių įgyvendinimas, o vėliau, kai leis ekonominės sąlygos, fiskalinės politikos perorientavimas siekiant užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę padės išsaugoti fiskalinį tvarumą vidutiniu laikotarpiu;

(14) remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, grindžiama nesikeičiančios politikos scenarijumi, Airijos valdžios sektoriaus balansas bus −5,6 % BVP 2020 m. ir −2,9 % BVP 2021 m. Numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis 2020 m. pasieks 66,4 % BVP, o 2021 m. – 66,7 % BVP;

(15) dėl 2020 m. Airijos planuojamo 3 % BVP deficito ribos viršijimo Komisija 2020 m. gegužės 20 d. paskelbė pranešimą, parengtą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Apskritai analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997 apibrėžtas deficito kriterijus nėra įvykdytas;

(16) 2020 m. pirmąjį pusmetį Airija smarkiai nukentėjo nuo COVID-19 pandemijos – jos sveikatos sistema patyrė nepaprastai didelį spaudimą. Airija ėmėsi skubių priemonių sveikatos sistemai stiprinti ir viruso plitimo valdymo priemonių kovai su pandemija, kurios labai apribojo tam tikrų sektorių ekonominę veiklą. Be to, vyriausybė ėmėsi įvairių ekonominių priemonių, kad kuo labiau sušvelnintų COVID-19 krizės padarinius. Jos apėmė darbo užmokesčio subsidijavimo schemas darbo vietoms apsaugoti, socialines išmokas, laikinus draudimus didinti nuomą ir iškeldinti iš būsto, taip pat įmonių likvidumo ir kreditinės paramos priemones. Nors šiomis priemonėmis siekiama sušvelninti pandemijos sukeltą ekonominį sukrėtimą, išlieka didelė rizika, kad smarkiai sumažės gamybos apimtis, padidės bankroto bei nemokumo atvejų, išaugs nedarbas ir asmenų, kuriems gresia skurdo rizika, skaičius;

(17) prieš prasidedant COVID-19 m. pandemijai ligoninės jau dirbo beveik visu pajėgumu, o lovų intensyviosios priežiūros skyriuose užimtumas buvo vienas didžiausių EBPO šalyse. Tokią padėtį daugiausia lėmė tai, kad nėra visuotinai prieinamos pirminės sveikatos priežiūros ir labai kliaujamasi stacionariąja sveikatos priežiūra ligoninėse. Dėl problemų, susijusių su darbuotojų įdarbinimu ir išlaikymu, tam tikruose regionuose ir ligoninėse pristigo slaugos darbuotojų. Taikoma politika skatinama institucinė priežiūra, todėl nepakankamai teikiama ilgalaikė priežiūra namuose ir teisės aktuose nenustatyta su tokia priežiūra susijusių teisių. Dėl COVID-19 protrūkio sveikatos sistema patyrė beprecedentį spaudimą. Laiku imtasi neatidėliotinų priemonių ligoninių pajėgumui padidinti ir laikinoms visuotinės sveikatos priežiūros paslaugoms teikti. Tačiau vidutiniu laikotarpiu Airijai vis tiek reikia spręsti struktūrines problemas, susijusias su nepakankamu sveikatos sistemos veiksmingumu, lankstumu, atsparumu ir prieinamumu. Plataus užmojo *Sláintecare* reforma planuojama sukurti visuotinai prieinamą ir tvarią sveikatos sistemą. Tačiau jos įgyvendinimo planai tebėra neaiškūs. Nustačius aiškius orientyrus ir terminus, taip pat patikimą stebėsenos sistemą būtų lengviau laiku įgyvendinti visuotinę sveikatos priežiūrą. Siekiant įgyvendinti ilgalaikės priežiūros reformas, įskaitant naujus darbo bendruomenėje būdus remiant priežiūrą namuose ir pertvarkant slaugos išteklius, greičiausiai reikės įvertinti esamas

įstaigas, prognozuoti būsimą paklausos augimą ir atlikti atitinkamą trūkumų analizę bei po to parengti įgyvendinimo planą;

(18) pagal Komisijos naujausią prognozę numatoma, kad nedarbas 2020 m. išaugs iki 7,4 %, o 2021 m. šiek tiek sumažės iki 7 %. Reaguodama į pandemiją vyriausybė daug dėmesio skyrė pajamų ir užimtumo rėmimo politikai, visų pirma sutrumpinto darbo laiko tvarkai – ji turėtų būti toliau sparčiai įgyvendinama ir tobulinama. Palyginti daug žmonių gyvena mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose, todėl reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų skatinamos individualizuotos aktyvumo didinimo strategijos. Airijos problemos, susijusios su skurdu ir užimtumo kokybe bei parama, įskaitant paramą neįgaliesiems, tebėra neišspręstos ir, tikėtina, pandemija jas dar labiau paaštrins. Dabartinėmis aplinkybėmis būtina, bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, imtis tolesnių perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo priemonių, siekiant prisitaikyti prie kintančių darbo rinkos poreikių ir darbo jėgą parengti su klimato kaita susijusiai pertvarkai bei energetikos pertvarkai ir perėjimui prie žiedinės ekonomikos. Nustatyta, kad kvalifikuotų darbuotojų trūksta būstų sektoriuje, tačiau numatoma, kad vykstant pertvarkai jų pritrūks ir kituose sektoriuose. Atsižvelgiant į COVID-19 m. pandemiją, labai svarbu užtikrinti, kad dėl švietimo ir darbo skaitmeninimo nedidėtų švietimo ir socialinė nelygybė;

(19) vyriausybė įgyvendino įvairių būsto pasiūlos rėmimo priemonių, dėl kurių per dvejus metus iki 2019 m. rugsėjo mėn. metinė užbaigtų statyti būstų pasiūla išaugo beveik 40 %. Panašu, kad kartu su veiksmingomis makroprudencinėmis priemonėmis tai padėjo pažaboti būsto kainų infliaciją. Tačiau būsto pasiūla vis dar neatitinka paklausos. Būsto įperkamumas yra problema, su kuria susiduria daugelis namų ūkių, o infliacija nuomos sektoriuje išlieka didelė. Pagerinta infrastruktūra ir teritorijų planavimas galėtų iš esmės sudaryti sąlygas augti būsto pasiūlai. Be to, pašalinus su mokesčiu už neužstatytą žemę susijusius administracinius trūkumus galėtų galiausiai pagerėti būsto įperkamumas vidutiniu laikotarpiu. Nepakankama socialinio būsto pasiūla išlieka didele problema skatinant įtrauktį, taip pat pažeidžiamiausių asmenų. Naujausiomis politikos priemonėmis paspartintas socialinio būsto teikimas, tačiau 2019 m. gruodžio mėn. Airijoje vis dar buvo maždaug 68 700 namų ūkių, įrašytų į socialinio būsto laukiančių asmenų sąrašus. Reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų patenkinti likusių į dabartinį laukimo sąrašą įtrauktų namų ūkių ir galimų naujų paraiškas teikiančių namų ūkių poreikiai. Iš maždaug 10 000 Airijoje užregistruotų benamių 3 500 yra vaikai. Tai kelia susirūpinimą dėl galimo nelygybės didėjimo, įsišaknijusio skurdo ir socialinės atskirties rizikos. Vieniši tėvai, turintys vaikų, yra viena iš grupių, kurioms benamystė gresia labiausiai. Išlieka didelių regioninių ir miestų skirtumų – 69 % visų suaugusių benamių gyvena Dublino metropolinėje zonoje;

(20) nacionalinė bankų sistema yra svarbus Airijos įmonių likvidumo šaltinis. Mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ), taip pat užstato neturinčioms ar prieš tai santykių su skolintoju neužmezgusioms įmonėms gali būti sunku laiku gauti paskolas. Be to, MVĮ galimybes gauti bankų paskolas iki šiol varžė didelės palūkanų normos. Airijos valdžios institucijos ir bankai pradėjo taikyti keletą priemonių, kuriomis siekiama sumažinti finansinius sunkumus, tenkančius įmonėms ir namų ūkiams. Svarbu, kad šiomis priemonėmis būtų užtikrintas reikiamas likvidumas ir skatinami tvarūs restruktūrizavimo sprendimai skolininkams, kurių finansiniai sunkumai yra išskirtinai susiję su pandemijos protrūkiu ir kurie po pereinamojo laikotarpio turėtų atkurti finansinį pajėgumą. Tik toks subalansuotas požiūris gali padėti įmonėms ir namų ūkiams įveikti laikinus sunkumus nepakenkiant pelningumui (kuris ir taip menkas) ir

nuosaikiai pažangai, kurią pastaraisiais metais Airija padarė didindama savo bankų sektoriaus finansinį stabilumą. Rengiant ir įgyvendinant šias priemones reikia atsižvelgti į bankų sektoriaus atsparumą;

(21) siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, bus svarbu paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačiąsias investicijas, be kita ko, imantis atitinkamų reformų. Norėdama atgaivinti ekonomiką Airija turėtų pasistūmėti skirdama plataus užmojo investicijas aplinkos, klimato, energetikos ir infrastruktūros sritims. Airija iki šiol atsilieka priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo srityje. Didelis transporto sektoriuje ir pastatuose išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis ir toliau didėja. Airija nepasieks 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos tikslų. Airija yra priklausoma nuo energijos importo ir joje elektros energijos kainos yra vienos didžiausių ES, o tai gali daryti neigiamą poveikį aplinkai ir verslo konkurencingumui. Airijos perėjimui prie neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos ilgą laikotarpį reikės didelių privačiųjų ir viešųjų investicijų tokiuose sektoriuose kaip atsinaujinantieji energijos ištekliai, elektros infrastruktūra, energijos vartojimo efektyvumas, darnusis transportas ir kt. Klimato veiksmų planas yra patikima iniciatyva išmetamo teršalų kiekio trajektorijai pasukti priešinga linkme. Kad užmojai duotų konkrečių rezultatų bus būtina veiksmingai ir nuolat įgyvendinti jame numatytą politiką ir priemones. Airijai reaguoti į kai kuriuos dėl perėjimo prie neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos kylančius iššūkius, visų pirma šalies ataskaitos D priede nurodytoje teritorijoje, galėtų padėti 2021–2027 m. Teisingos pertvarkos fondo programavimas. Tai suteiktų Airijai galimybę kuo geriau pasinaudoti tuo fondu;

(22) Airijos pastangos mažinti našumo atotrūkį tarp užsienio ir vidaus sektorių išlieka vangios. Palankiai vertintina tiesioginė parama, teikiama per perversminių technologijų inovacijų fondą, skirta įmonių ir viešųjų mokslinių tyrimų centrų bendradarbiavimui, pavyzdžiui, vykdant pramonės, įskaitant MVĮ, ir mokslinių tyrimų įstaigų bendradarbiavimo projektus. Nors Airija teikia palyginti didelę viešąją paramą įmonėms, ši parama įgyvendinama taikant mokesčių kredito schemą moksliniams tyrimams ir plėtrai, o tokia parama paprastai naudingesnė didesnėms užsienio įmonėms, tuo tarpu jos poveikis didinant Airijos vietos įmonių našumą yra ribotas. Airijos ateities darbo vietų programoje nustatytos pagrindinės priemonės, galinčios praversti šalinant vidaus ekonomikos trūkumus, visų pirma iniciatyvos, kuriomis siekiama didinti vietos įmonių, visų pirma MVĮ, našumą. Svarbu, kad šios priemonės būtų veiksmingai įgyvendintos. Krizė taip pat išryškino MVĮ skaitmeninimo poreikius, visų pirma susijusius su nuotolinio darbo sprendimais, darbuotojų mokymu ir kibernetiniu saugumu. Skaitmeninė infrastruktūra yra labai svarbi didinant MVĮ našumą ir skatinant verslumą. Itin spartus plačiajuostis ryšys prieinamas tik 5 % kaimo vietovių, gerokai atsiliekant nuo ES vidurkio (29 %), be to, fiksuotojo plačiajuosčio ryšio kaina Airijoje yra viena didžiausių Europos Sąjungoje. Pasirašyta sutartis dėl didelių viešųjų investicijų pagal nacionalinį plačiajuosčio ryšio planą infrastruktūros spragoms šalinti, todėl svarbu atidžiai stebėti valstybės remiamo itin spartaus plačiajuosčio ryšio tinklo diegimą, visų pirma kaimo vietovėse, ir užtikrinti, kad jis būtų įdiegtas laiku;

(23) kaip pripažinta 2020 m. euro zonai skirtoje rekomendacijoje, siekiant padidinti mokesčių sistemų veiksmingumą ir teisingumą, labai svarbu kovoti su agresyviu mokesčių planavimu. Mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinis poveikis kitoms valstybėms narėms skatina imtis koordinuotų nacionalinės politikos priemonių, kurios papildytų Sąjungos teisės aktus. Airija ėmėsi veiksmų

kovoje su agresyviu mokesčių planavimu įgyvendindama tarptautiniu ir Europos lygmenimis sutartas iniciatyvas ir nacionaliniu lygmeniu imdamasi kelių papildomų priemonių. Tačiau turint omenyje aukštą autorinių atlyginimų ir dividendų mokėjimų, kaip BVP dalies, lygį galima daryti prielaidą, kad agresyviu mokesčių planavimu užsiimančios bendrovės naudojasi Airijos mokesčių taisyklėmis, taigi nacionalinių priemonių veiksmingumą reikės įvertinti. Išplėtus mokesčių bazę pajamos taptų atsparesnės ekonomikos svyravimams ir išskirtiniams sukrėtimams, taip pat pagerėtų automatinių stabilizavimo priemonių veikimas. Didelė pelno mokesčių koncentracija (dešimt didžiausių įmonių moka 45 % pelno mokesčių), jų nepastovumas ir potencialiai laikinas pobūdis, taip pat didėjanti jų dalis tarp visų mokestinių pajamų (2018 m. pasiekusi rekordinę – 18,7 % – dalį) rodo, kad esama rizikos, kylančios dėl pernelyg didelio kliovimosi šiomis pajamomis nuolatinėms einamosioms išlaidoms finansuoti;

(24) nepaisant pastangų stiprinti kovos su pinigų plovimu sistemą, riziką Airijai tebekelia į tarptautinę aplinką orientuota jos ekonomika, pritraukianti daug tiesioginių užsienio investicijų, ir joje veikiančios sudėtingos užsienio rėmėjų valdomos teisinės struktūros. Peržiūrimas nacionalinis rizikos vertinimas siekiant geriau atspindėti faktinę riziką, kylančią specialistams, teikiantiems paslaugas bendrovėms ir patikos fondams. Šie specialistai nepakankamai išmano šią riziką, todėl praneša apie mažai įtartinų sandorių. Priežiūros intensyvumas yra nepakankamas šiems klausimams išspręsti ir nėra paremtas rizika grindžiamu požiūriu, o tai mažina kovos su pinigų plovimu sistemos veiksmingumą. Siekiant apriboti slaptumą ir nustatyti tikruosius savininkus, sukurtas nacionalinis įmonių tikrųjų savininkų registras. Ilgainiui reikia stebėti teikiamos informacijos kokybę ir registro veiksmingumą;

(25) nors šiose rekomendacijose dėmesys sutelktas į pandemijos socioekonominio poveikio švelninimą ir palankesnių sąlygų ekonomikai atsigauti sudarymą, 2019 m. liepos 9 d. Tarybos priimtose 2019 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose taip pat aptartos reformos, būtinos siekiant reaguoti į vidutinio laikotarpio ir ilgalaikius struktūrinius iššūkius. Tos rekomendacijos tebėra aktualios, o jų įgyvendinimas bus toliau stebimas per visą kitų metų Europos semestro metinį ciklą. Taip pat bus stebimas ir rekomendacijų dėl ekonominės politikos, susijusios su investicijomis, įgyvendinimas. Į pastarąsias rekomendacijas turėtų būti atsižvelgta strateginio sanglaudos politikos finansavimo po 2020 m. programavimo procese, be kita ko, rengiant dabartinės krizės poveikio švelninimo priemones ir išėjimo iš jos strategijas;

(26) Europos semestras yra nuolatinio Sąjungos ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema, galinti prisidėti prie tvarios ekonomikos. 2020 m. nacionalinėse reformų programose valstybės narės įvertino pažangą, padarytą įgyvendinant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus (DVT). Užtikrindama, kad būtų visapusiškai įgyvendintos toliau pateiktos rekomendacijos, Airija prisidės prie pažangos, daromos siekiant DVT, ir bendrų pastangų užtikrinti konkurencingą tvarumą Sąjungoje;

(27) siekiant greitai atsigauti nuo ekonominio COVID-19 poveikio, labai svarbu glaudžiai koordinuoti ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomiką. Airija, kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į Euro grupės politines gaires, turėtų užtikrinti, kad jos politika ir toliau atitiktų rekomendacijas euro zonai ir būtų koordinuojama su kitų euro zonos valstybių narių politika;

(28) per 2020 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Airijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2020 m. šaliai skirtoje ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2020 m. stabilumo programą ir 2020 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus,

kurių Airija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Airijos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka ES taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;

(29) atsižvelgdama į tą vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2020 m. stabilumo programą, o jos nuomonė[8] pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;

(30) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2020 m. nacionalinę reformų programą ir 2020 m. stabilumo programą. Šiose rekomendacijose atsižvelgiama į poreikį kovoti su pandemija ir sudaryti palankesnes sąlygas ekonomikai atsigauti, nes tai pirmas būtinas žingsnis, kuris leistų koreguoti disbalansą. Rekomendacijos, kuriomis tiesiogiai naikinamas Komisijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį nustatytas makroekonominis disbalansas, atspindėtos toliau išdėstytose 1, 2 ir 4 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Airijai 2020 ir 2021 m. imtis šių veiksmų:

1. laikantis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos, imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas. Kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Gerinti sveikatos priežiūros sistemos prieinamumą ir didinti jos atsparumą, be kita ko, tenkinant sveikatos priežiūros darbuotojų poreikius ir užtikrinant visuotinę pirminės sveikatos priežiūros aprėptį.

2. Remti užimtumą ugdant įgūdžius. Spręsti skaitmeninės atskirties rizikos problemą, be kita ko, švietimo sektoriuje. Didinti aprūpinimą socialiniu ir įperkamu būstu.

3. Toliau teikti paramą įmonėms, ypač mažosioms ir vidutinėms, visų pirma taikant priemones jų likvidumui užtikrinti. Siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačiąsias investicijas. Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma į švarią ir veiksmingą energijos gamybą ir vartojimą, darnųjį viešąjį transportą, vandentieką ir vandentvarką, mokslinius tyrimus ir inovacijas bei skaitmeninę infrastruktūrą.

4. Išplėsti mokesčių bazę. Paspartinti veiksmus siekiant taisyti mokesčių sistemos aspektus, kuriais sudaromos palankesnės sąlygos agresyviai planuoti mokesčius, įskaitant susijusius su mokėjimais į užsienį. Užtikrinti veiksmingą kovos su pinigų plovimu sistemos priežiūrą ir vykdymą, kiek tai susiję su specialistais, teikiančiais paslaugas patikos fondams ir bendrovėms.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas

[8] Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.